

Krausz Dezső Munkaszolgálatban Egy Társával

Orosházán a laktanya udvarán ülök egy bajtársammal. Nevét és hogy mi lett vele nem tudom. Ahogy én elkerültem Orosházáról, azóta se hallottam róla. Először, mint katona vonultam be Orosházára, és a gyalogsághoz kerültem. Ott voltam 1940. február 1-től december 1-ig. 1940. júniusban vagy júliusban bevonultunk Nagyváradra. Orosházáról gyalog mentünk Nagyváradra.

Aztán ősszel Nagyváradról visszakerült a század, és december 1-jén jött parancsba, hogy minden zsidó fiút le kell szerelni, és munkaszolgálatos századba kell besorolni. Ameddig katona voltam, addig nagyon konkrét megkülönböztetés nem volt. Csak az volt, hogy a zsidó fiúk nem lehettek tisztesek. Decemberben bevonultunk mi, zsidó fiúk Szolnokra. A cukorgyár területén voltunk 8?10 napig. Aztán különböző munkásszázadokba lettünk besorolva. Először a Felvidékre kerültem. Ottan az volt a dolgunk, hogy az utakról a havat eltakarítottuk, mert a Kárpátok felől szállították a rengeteg faanyagot, és hogy tiszták legyenek az utak. Azután elkerültünk egy másik helyre. Annak a nevét sem tudom, Beregszásztól ment egy kisvasút körülbelül egy 30?40 kilométert, ott repülőteret építettünk. A keretlegénység ottan nem szórakozott, dolgozni kellett. Például volt egy úthenger, nem volt üzemanyag, és 40?50 munkaszolgálatos húzta ide-oda. Hoztak nagy köveket, azt kalapácsokkal vertük széjjel zúzott kövekre. A repülőtéren ástak hosszú folyósokat a köveket beleraktuk, aztán letakartuk fűtéglákkal. Ez a vizet vezette, ez a köves izé.

Mikor készen lett ez a reptér 1941-ben, Szászrégenbe mentünk. Marosvásárhely meg Szászrégen közé, már nem is tudom, ottan mit is csináltunk. Aztán nem sokkal később Hajdúhadházán bevagoníroztak, és kivittek Kijevbe 1942-ben. Ott már az úgynevezett tábori csendőrség vett minket kezelés alá. Ottan először erdőirtás volt. A kijevi parancsnokságot kellett ellátni tüzelővel. Nagy erdőket vágunk ki, föl lett méteresre fűrészelve, és úgy szállították Kijevbe. A század egy Darnica nevű üdülőközpontban volt elszállásolva egy rommá lőtt iskolaépületben [Darnica falu a Dnyeper keleti oldalán volt, akkor nem tartozott Kijevhez, jelenleg annak egy kerülete. A második

világháború alatt súlyos vérengzések folytak itt a nácik és szövetségeseik részéről. - A szerk.]. A munkaszázadnak nem volt jó az ellátása, kevés volt az élelem. A szállásom fázni nem fáztunk, mert mindenki hasábfával fűtött az erdőből. A szálláson mindig volt 2-3 ember, aki fölfűrészelte és fűtöttek. Ottan nem fáztunk, csak a munkán. Ott hideg volt, mert akkor Kijevben sokszor volt mínusz 30 fokos hideg. Nekem a bal lábam nagyujja elfagyott. Ott már elég szélsőséges érzelmű keretlegények voltak.

Onnét elkerültünk a Pripjáty mocsarakhoz, ott dorongutakat építettünk [A Pripjáty mocsarak Európa legnagyobb mocsárvidéke Dél-Belorusszia és Észak-Ukrajna területén. 1941. augusztus 12-én 6 526 fosztogatónak titulált zsidót lőttek itt agyon.. - A szerk.]. Süppedős talaj volt, ott nem lehetett nehéz járművekkel közlekedni. Fiatal fenyők lettek kivágva, és abból lettek ezek az úgynevezett dorongutak. Ez elég nehéz munka volt. Utána vittek a front felé. Akkor a németek már Moszkvát támadták. És mikor a német offenzíva kudarcba fulladt, az oroszok hajtották a németeket kifelé, és mi is mentünk. Sokszor német század felügyelete alatt voltunk. Kisebb átfolyásokon fahidakat is építettünk. Ez a jelenlegi Fehéroroszországban lehet. Gomelig mentünk előre. Onnét aztán mindig visszafelé. És nem tudom már melyik állomáson bevagoníroztak minket, és egész Varsóig meg se álltunk. Varsóban nem voltunk, csak egy pár hónapig.

Megint bevagoníroztak, és megint Erdélybe vittek. 1944 nyarán, ha jól emlékszem. Kolozsvártól délre voltunk, nem tudom már hol pontosan. Ott semmit se csináltunk, mert már jöttek az orosz, meg román csapatok. Egészen a Tisza vonaláig gyalogoltunk, ott lövészárkokat ástunk a Tisza jobb partján, Csongrád körül valahol. Mikor a Tisza-parton az oroszok átjöttek - persze, hogy átjöttek -, akkor mentünk egészen Gödöllőig. Ennivalónk nemigen volt, és a Gödöllői Vadasparkban lőttek szarvast, és azt ettük. Gödöllőről Pestre mentünk. De akkor már Pest és Buda az oroszok által körül volt véve, úgyhogy nem tudtak mit csinálni, a pesti gettóban elengedtek minket.